

[Bertel Dahlgaard.]

Socialdemokratiet gav tilsagn om at medvirke, og kongen søgte tanken realiseret, men den afvistes af de nuværende regeringspartier, skønt det måtte synes indlysende, at det var i landets interesse, at meget brede befolkningsslag kom til at dele ansvaret for de vigtige beslutninger, der nu skulle tages. Efter en måneds uforsonlig opposition fra venstre og konservative trådte den nuværende mindretalsregering da til. Det måtte på forhånd anses for sandsynligt, at den kun ville blive en skyggeregering, bl. a. fordi det retsforbund, der havde bragt den til magten, kun ville være en svigefuld ven, der ikke kunne tænkes at påtage sig forpligtelser eller medansvar for noget som helst.

Nu var der selvfølgelig den mulighed, at en sådan mindretalsregering med en overlegen tilrettelæggelse og ledelse af det saglige og politiske arbejde kunne tiltvinge sig stor respekt og myndighed. Jeg synes ikke, man med sandhed kan sige, at det er sket. Tværtimod er det, som om de forløbne 5 måneder er smuldret hen. Sandt at sige tror jeg, at der kun er een handling fra disse måneder, der er prentet ind i befolkningens bevidsthed, nemlig forhøjelsen af skatterne med 800 mill. kr.

Der var et tidspunkt, da mulighederne for udførelsen af en virkelig statsmandshandling var indenfor regeringens rækkevidde, og da man blot ved at strække hånden ud kunne have udført en gerning af meget stor betydning for landet. Det var umiddelbart efter forliget mellem partierne i november. Det var åbenbart, at da var forudsætningerne tilstede for at gennemføre en vis prisstabilisering. Det radikale venstre opfordrede indtrængende regeringen til at benytte lejligheden. Enhver måtte kunne se, at hvis man ikke supplerede skattelovgivningen med prisstabiliserende foranstaltninger, ville januarpristallet vise en katastrofal stigning med deraf følgende stigninger i lønninger og omkostninger.

Regeringen afviste imidlertid vor henstilling og lod stå til. Januarpristallets stigning med 13 points kom som et chok, og så først sammenkaldte regeringen partierne til underhåndsforshandling og skitserede et forslag, der havde til forudsætning, at arbejdere, funktionærer og tjenestemænd opgav 1½ portion af deres dyrtidstillæg. Samtidig erklærede regeringen selv, at arbejdere og tjenestemænd selvfølgelig havde juridisk og moralsk ret til det fulde tillæg. Men regeringen havde overhovedet ikke undersøgt, om arbejdere og tjenestemænd ville afstå fra denne ret, og da det afvistes, faldt regerings-

planen sammen af sig selv. Her står vi da endnu, og først i dag foreligger denne vigtige sag for folketingset.

Forinden jeg går ind på sagen, som den nu foreligger til behandling, må jeg med nogle ord give udtryk for vor opfattelse af den udvikling, der i det sidste år har ført Danmark ind i den overordentlig farlige situation, vi befinder os i.

I årene fra 1947 til 1949 var Danmark i en enestående fremgang med øget produktion, øget omsætning, øgede varelagre og store kapitalfornyelser. Fremgangen befordredes stærkt af gode høstår og af Marshallstøtten. Da kom Englands devaluering. Vi måtte følge med. Ellers ville priserne på vor store eksport udtrykt i kroner være gået ned med en trediedel, og vi ville straks glide ind i en dybtgående krise. Vi lod altså kronen følge sterling, ligesom Norge og Sverige gjorde det, men selvfølgelig måtte devalueringen skabe andre vanskeligheder, idet nu de indførte varer steg i pris. Hermed var vi inde i prisklemmen, hvor importen blev dyrere, medens priserne på vor landbrugseksport var fastlåst på grund af langtidsaftalen med England. Men det, jeg nu beder om at man lægger mærke til, er, at trods denne ugunstige vending var vor stilling sidste forår alligevel ikke værre end, at vi i årets første fem måneder kun havde et valutaunderskud på 120 mill. kr. Hertil kom, at der ventedes et fald i råstofpriserne, hvorved vor stilling kunne ventes forbedret.

Koreakrigen, fulgt af den internationale oprustning, blev den store ulykke. Nu begyndte kapløbet om varerne og hermed den forfærdende prisstigning på de råstoffer, Danmark må købe. Denne krigskonjunktur medførte helt andre virkninger for Danmark end for Norge og Sverige. Sverige har sit malm og sit træ og Norge sit træ og sin mægtige handelsflåde med kolossale fragtindtægter. Med andre ord, højkonjunkturen bringer de to lande fordele, men rammer Danmark katastrofalt. Gennem de høje råstofpriser udefra betaler Danmark faktisk til de andre landes oprustning. Det er alt dette, der bragte Danmark et valutaunderskud i 1950 på ca. 400 mill. kr., og som truer med et lige så stort underskud i 1951. Hele denne situation forværres yderligere ved Danmarks egen oprustning, hvortil Danmark i år direkte skal bruge 100 mill. kr. i fremmed valuta til køb i udlandet, og hertil kommer anvendelsen af store mængder materialer indenfor Danmarks grænser, som nu tages fra det normale erhvervsliv; når der f. eks. bygges depoter for 50 mill. kr. til opbevaring af våben, svarer det jo til omkostnin-